

KISA

EVACIK

Mine Tezgiden

Evicko

Yönetmen & Senaryo: Ziya Demirel

Görüntü Yönetmeni: Doron Tempert

Ses: Steve Reverand

Kurgu: Henrique Cartaxo

Oyuncular: Julie Panagiota Tasiou, Marek Adamczyk

2012/14'

İlmekler, zincirler, artırmalar, kesmeler, yumaklar, dolaşan ipler, düğümler, sökülmeler... Sabır küpü, göz nuru, el emeği incelikler... Zamanla eriyip yiten dokumalar, renkler, motifler, geriye kalan ağırlıklar, iskeletler, bakışlar, susuşlar, söylenceler, öyküler...

Evicko da sarı kahverengi tonlarda örülen kazağı ilmekleyen parmakların yakın plan çekimiyle başlar. Fonda kazağın sahibinin sesi duyulmaktadır. İlahi kelimeler gibi dökülen sözcükler tekrarlanır. Bizi oluşturan parçalar, kemikler, noktalar, bölgeler: Anatomi odaya dağılmıştır. Eva, sevgilisi tek kişilik yatakta uzanarak ezber yapmaya çalışırken ona örgü örerek keyifle eşlik eder. Ademoğlunu gösteren oldukça büyük bir anatomi posterini önünde, sırtında battaniyesi, sandalyede eğreti oturmaktadır. Yanı başındaki resim sehpasında olasılıkla sevgilinin portresi durur. Sevgilisi sonunda anatominin kitaptan öğrenilmeyeceğine karar verir!

Yardım isteği *Evicko* / *Evacık* tarafından memnuniyetle karşılanır. Pencereden gelen doğal aydınlatmanın yumuşak ışığında, yakın planda *Evicko*'nun kırılğan bedeninin köprücük kemiği ve kaburga kemikleri taranır. Ekranda, iki beden arasında ara ara beliren tek nesne, Eva'nın sol kulağındaki kalp şeklindeki minicik küpedir. Eva'nın sevgi, hayranlık bakışları sevgilinin gözleriyle buluşmaz. Eva'nın ürpertisi "Üşüdün mü yoksa?" ile yanıtlanır. Elle tarama muhtemel doktor adayını kesmemiştir. Kitap gibi çizmek gerekir ki isimler, kelimeler iyice bellenebilsin. Eva bir eğitim materyali olarak minik sarı-soğuk çalışma masasına yatırılır, başı masadan aşağıya, kahve kırmızı desenli halıya doğru sarkmıştır. Işık etkisiyle daha da beyaz ve şeffaf görünen teni, olasılıkla Latince, yüce kelimeler eşliğinde, kömür karası bir kalemle çizilir. Başını çeviren Eva, duvara dayalı aynada kendisiyle göz göze gelir. Bu bakış kısa sürer, çünkü egzersiz henüz bitmemiştir.

Sırt üzerinde de durmak gerekir. Eva'nın, sevgilisinin sırtında, ördüğü kazağı denemesindeki çekingen dokunuşa inat, Eva'nın eğitim maketine dönüşen bedenine yabancılaşmış biçimde ve küçük hoyratlıklarla temas edilir. Başlangıçtaki heyecan önce hayal kırıklığına, sonra rahatsızlığa dönüşmüştür. Çalışma telefon sesiyle kesilir ve sevgili koşar adım, dış sese ulaşır. Yanı başındaki sıcaklığa, ilgiye, sevgiye ayrılmayan “beş dakika” gelen sese ayrılır. Evdeki, içerideki, belki odaya yayılsa dahi duyulmayacağı için çıkmayan sesler, bir kez daha susar.

Kadına yine, yüz yıllardır Odysseus'u bekleyen Penelope gibi, çizgileri bozmadan evi evirip çevirmek, örgüsünü örerek, hatta belki söküp yeniden örerek evde beklemek düşer. Zaman, dünyanın birçok yerindeki birçok kadın gibi, Penelope gibi, Evacık için de akmaz. Kelimeler, mimikler, jestler arasına yerleştirilen “cık”larla, “korunmaya muhtaç, sevimli, minik” kimyasıyla kanatlar uyuşturulur. Birinci dalga hareketler, ikinci dalga hareketler yetmez dilek turnalarını kovalayıp, rengarenk kuşları uçurmaya, zamanı akıtmaya. Böylece çizgiler koyulaştırılır, ters düz ilmekler defalarca atılır. Ta ki kapıdaki anahtar sesi, umut yeniden uzaklaşana dek. Kapı aralığından bu defa, aynı odada aynı sandalyede, dağılan Eva görülür. Patlak beyaz fonda sökülen kazağa, düşen cisim sesi eşlik eder. Bedendeki çizgiler banyoda bir hışımla silinir ancak Eva aynada kendi gözleriyle buluşmaz. Sıradaki adres mutfak, eldeki cisim bıçak, nesne soğandır. Yine de yemeye girişilir. Akmayacak yaşlara soğan da yardımcı olmaz.

Sevgili, tabağa konulmakta olan çorbanın kokusunu çabuk alır. Eve girer girmez ilk hedef yine anatomi kitabıdır. Mutfağa gelip masaya oturulur. “Beş dakika”nın açıklamasını yapmaya gerek yoktur ve elbette çorbadan istenecektir. Sessizlik ve kitaba biraz göz gezdirmenin ardından azıcık özür, en çok da zincir niyetine “*Ben sensiz ne yapardım Evacık?*”. Aşktan mı, zorunluluktan mı, bağımlılıktan mı, Eva yüzünü o tarafa döner, belli belirsiz gülümser, minik kalp küpesi yeniden görünür. Ve kemikler ve anatomi...

Filmde Eva'nın sesini hiç duymadığımız gibi müzik sesi de duymayız. Ortam sesleri dışında duyulan tek ses, ikonik ve sembolik koca insanoğlu anatomi posterine de paralel olarak, sevgilinin yani erkeğin sesidir. Bu ses filmin tüm dokusuna ve görsel tasarımına yayılır. Eva'nın duygularının karşılığını bulamayan, olup biteni sezen ama bilince ya da harekete dönüşmeyen, içe dönük, kırılğan, özneye duyarlı, bağımlı, dalgalı ruh halinin, hareketli kamera, yakın plan ve detay plan ağırlıklı düzenlemenin yanı sıra atlamalı kurgu ve yer yer sertleşen ışık ile de pekiştirildiği görülüyor. Tamamı kapalı ortamda geçen filmdeki, öğrenci evi sadeliğinde, yeterli, yerinde mekan düzenlemeleri, aksesuarlar ve kostüm seçimleri; hastalığı çağrıştıran sarı tonlardaki renk seçimi, iyi tasarlanmış kamera ve oyuncu devinimleriyle birlikte filmi zengin kılıyor. Görsel tasarıma ilave olarak, özellikle **Julie Panagiota Tasiou**'nun doğal, kontrollü, dozunda beden dili kamera ile iyi senkronize oluyor.

Filmi güçlü kılan önemli bir diğer unsur ise senaryonun **Anton Çehov**'un Türkçe'ye *Anüta*¹ ve *Anyuta*² isimleriyle çevrildiği görülen öyküsünden beslenmesi. Filmde coğrafya, zaman, karakterlerin kurulumu ve öyküleme farklı olsa da, ilk yola çıkış, esin, nefesin sağlamlığı özellikle tıp öğrencisi ve Evicko karakterlerinin özünde ve açılış sahnelerinde kendini gösteriyor. Yine **Çehov**'un öyküsünden farklı olarak *Evicko*'daki monolog tercihi ve yazımı, başarılı mizansenler ve oyunculukla buluşarak filmdeki öyküyü güçlendiriyor.

Ziya Demirel'in 2011 yılında çektiği *Filmin Adı*, İFSAK 31. Ulusal Kısa Film ve Belgesel Yarışması'nda Kurmaca dalında Mansiyon Ödülü aldı. *Evicko* yönetmenin Galatasaray Üniversitesi'nde Endüstri Mühendisliği eğitimi sonrasında, Prague Film School'da eğitim aldığı sırada, 2012 yılında Prag'da çekildi. *Evicko* çok sayıda festivalde gösterilirken, Sinepark 6. Kısa Film Festivali'nde üç ödüle, Atıf Yılmaz Kısa Film Yarışması'nda ise ikincilik ödülüne layık görüldü. *Evicko* ile dikkat çeken **Demirel**'in ismi en çok 2015 yılında, Cannes Film Festivali'nde yüzlerce kısa film arasından ön seçmeleri geçerek Altın Palmiye'ye aday dokuz filminden biri olan *Salı* filmi ile duyuldu. *Salı* yurt içi ve dışında çok sayıda festivalde gösterilmesinin ve yarışmasının yanı sıra, Saraybosna Film Festivali, İstanbul Uluslararası Film Festivali ve Ankara Uluslararası Film Festivali gibi birçok festivalden ödülle döndü. *Salı* festivallerde daha fazla ilgi görse de, *Evicko*'nun belki tekrar izleme imkanı bulunduğundan, belki evin içine odaklanması ve kadın karaktere daha çok yaklaşması sebebiyle, belki de feminist okumaya müsait yapısıyla ama illa ki sinematografisiyle, ilk izlediğim 2012 yılından beri zihnimde özel bir yere sahip olduğunu belirtmeden geçemeyeceğim.

Bir dilekle bitireyim: Umarım çok daha sık yankılanır odalarda **Sappho**'ların sesleri ya da “*Ben artık şarkı dinlemek değil şarkı söylemek istiyorum...*”³ sözleri.

¹ Anton Çehov, *Seçme Öyküler 1, Kent Hikayeleri*, Yordam Kitap, 2016, Türkçesi: Hasan Ali Ediz

² Anton Pavloviç Çehov, *Yolunu Şaşırınlar, Öyküler Cilt 2*, İletişim, 2017, Çeviren: Mehmet Özgül

³ Nazım Hikmet Ran, *Saat 21-22 Şiirleri*, 30 Eylül 1945